

KÖSZÖNTŐ

Az árvaházi növendékek találkozója különleges, ritka alkalom az oldott eszmece-szere. Kétnemzedéknyi távlat választ el az intézeti élettől. Ez a régen várt találkozás talán az utolsó alkalom az egykori növendékek emlékeinek felidézésére. A vész-korszak és a nélkülöző negyvenes évek közös intézeti élményeinek tanúi sajnos fogyatkoznak!

Milyenek az emlékek? A felejtés bizony szelektálhat:

„Csak a szépre emlékezem”

Az első boldog nyár 1945 tavasza után köszöntött az árvákra. A mérhetetlen veszteségek mellett is együtt lehetett örülni a túlélésnek!

Amikor a növendékek együtt idézhetik fel a távoli emlékeiket, az első gondolat a köszönet az egykori nevelőknek a gondoskodásukért. Igyekeztek pótolni a vissza nem tért családtagokat. A szülői ház helyett ők dicsértek és büntettek, értékes útravalót adtak az életre. Látható, hogy a hatásuk a következő generációkat is (tudattalanul) eléri.

Ilyen találkozó résztvevői félszavakból is megértik egymást: azt mondod „Joint”, erre József Attila verse (Ars Poetica) a jó válasz:

„ehess!, ihass! ölelhess! alhass!”

A legtöbb növendék (kalandvágyból) nem távozott külföldre, és sokan élnek most Izraelben, a tengeren túli országokban. Ha tehetik, hazajárnak ők is, hiszen ma is magyarul álmodnak!

Az 1995-ös árvaházi találkozónkon még látható volt a fasori Fiúárvaház! Azt az ötvenes években államosították, a növendékeket egy óbudai épületbe költöztették. Az Óbudára átköltöztetett árvaház emlékét őrzi a 2014-es találkozón résztvevők táblája.

Remélhető, hogy az itt felidézett magántörténelem sokakhoz eljuthat a 21. században, amikor a legtöbb olvasnivaló képernyőn, a mobilon jelenik meg, nem papírra nyomtatva, lapozva olvashatóan.

A találkozó túlélő résztvevői Esterházy Péter intelmeire gondolva emlékeznek! A NÜB honlapján közölt idézet utal a 2019. őszi árvaházi találkozó küldetésére is.

Esterházy Péter a túlélőkről, hiányukról:

„Amit bizonyosan tudunk a 21. századról, és ez egyik legfontosabb jellemzője, hogy ez az a század, amikor meg fognak halni a holokauszt túlélői. Mindenki. Ez megváltoztatja a világot, megváltoztatja a nyelvet, a beszédet – legalábbis a világnak azon pontjain, ahol beszélnek a holokausztról, ahol ez emberi téma; a magyar nyelvet, ezt a botrányos érzéketlenséget a mostani állás szerint nem fogja érinteni.

Másképp beszél és másképp hallgat az, aki ott volt, ezért másképp beszél és másképp hallgat az is, aki nem volt ott.

Van ebben az új egyediállásban valami félelmetes és ijesztő, ahogy lassan **elhagynak minket a túlélők** és magunkra maradunk.

Megint a felelősségről beszélek és nem az önsajnálatról.

El akarjuk-e felejteni a történeteket, mint egy rossz álmot (és evvel minden szenvedést értelmetlenné és fölöslegesnek mondunk), vagy elfogadni akarjuk, mint **az emberi történet, civilizáció nagy traumáját?**

Ez a 21. század nyelvének nagy kérdése: elfelejteni akarjuk-e, vagy pedig ha nem is megérteni, de megtartani Auschwitzot szörnyű emberi mivoltában, vagyis az a kérdés, hogy a neurózis vagy **a kultúra lehetőségeivel** élünk-e.

Ha az ember magára marad – és ez is a 20. század –, akkor elveszett.

Az embernek nincs esélye, az **emberiségnek van esélye.**

Jó lenne, jobb lenne, ha ez idézet volna.”

...

„Hogyan maradhatunk életben? Miután megállapíthatjuk, hogy a szót értés elemi föltételei sincsenek meg (bizalom, közös szótár helyett gyanakvás, tornyok) – beszélni egymással.

Mi az a közös, amiben mindahányan meg tudunk egyezni?

Mondván, keveset tudunk, mindig a részletekről beszélünk, ez a 20. század végének a nyelve. De jobban meg kell dolgozni a nemtudomért, vagyis fájóbb, zavaróbb ez a nem-tudás, nem magától értődő, hanem valóban **hiányzik valami.**

Szóval mégiscsak meg kéne ismétetni Kant kérdését, hogy **lehet-e a részről beszélni az egész nélkül, értelmes dolog-e célszerű részről a céltalan egészben beszélni.**”

(Forrás: Esterházy Péter, „A Bermuda-háromszög. A 21. század nyelvéről” *Élet és Irodalom*, 2002. 3. sz.)

Nádudvari Zoltán